

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

RATCHABURI
จังหวัดราชบุรี

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมความสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้งานให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดราชบุรี
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/C/rbr.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ราชบุรี”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	5
2.1 ข้าว	6
2.2 อ้อยโรงงาน	11
2.3 มันสำปะหลัง	15
2.4 มะพร้าว	19
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	24
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	25
เอกสารอ้างอิง	31
ภาคผนวก	33

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดราชบุรี	4
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดราชบุรี	6
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	7
ตารางที่ 4	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	10
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	12
ตารางที่ 6	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	14
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	16
ตารางที่ 8	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	18
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	21
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	35
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดราชบุรีจำแนกรายอำเภอ ตำบล	44
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดราชบุรี	47
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	47
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดราชบุรี	48
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดราชบุรี	49
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี	51

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินดำเนินสะดวก	37
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าม่วง	38
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินราชบุรี	39
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินจอมบึง	40
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเขาพลอง	41
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดราชบุรี	52
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี	53
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดราชบุรี	54
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี	55
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลังจังหวัดราชบุรี	56
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี	57
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าวจังหวัดราชบุรี	58
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี	59

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ 5,196.462 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,247,789 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย ประกอบด้วย 10 อำเภอ 104 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 869,313 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อ จังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันตก	ติดต่อ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศดังนี้

1) **พื้นที่ภูเขาสูง** ด้านตะวันตกบริเวณชายแดนที่ติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และด้านใต้เขตติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี เป็นป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ สูงจากระดับทะเลปานกลาง 200-1,100 เมตร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อ

2) **เนินลาด** บริเวณถัดจากเทือกเขาทางด้านตะวันออกจนถึงตอนกลางของจังหวัด มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง อำเภอปากท่อ อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

3) **ที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง** ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ อำเภอเมือง และอำเภอปากท่อ ที่ราบลุ่มต่ำบริเวณตอนปลายของแม่น้ำแม่กลอง ที่เชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม สูงจากระดับทะเลปานกลาง 1-2 เมตร ส่วนใหญ่เป็นสวนผักผลไม้

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ในเขตที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เทือกเขาตะนาวศรีกั้นอยู่ ทำให้ได้รับลมมรสุมไม่เต็มที่ โดยเฉพาะบริเวณที่ติดกับเทือกเขาตะนาวศรี ได้แก่ อำเภอสวนผึ้ง และบางส่วนของอำเภอจอมบึง บริเวณนี้มีฝนตกน้อย ส่วนใหญ่จะถูกพัดไปตกในแถบลุ่มน้ำแม่กลอง แม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่ ปริมาณฝนเฉลี่ย 1,000-1,250 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม และฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดราชบุรี แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **พื้นที่หาดทรายและเนินทราย (Beach and sand dune)** พื้นที่หาดทราย เป็นพื้นที่ระหว่างแนวน้ำทะเลขึ้นและน้ำทะเลลง มีลักษณะเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำทะเล ส่วนพื้นที่เนินทรายหรือสันทรายเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะนูนเป็นโคกเตี้ย ๆ และเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย

การระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายและมักมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในดิน สีนํ้าตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง อาทิ ชุดดินหัวหิน (Hh)

2) **ที่ราบชายฝั่งทะเล (Coastal plain)** เกิดจากคลื่นพัดพาและกระแสน้ำพัดพาเอาเศษวัตถุจากทะเล ทั้งโคลน กรวด ทราย และตะกอนต่างๆ เข้ามาทับถมบริเวณชายฝั่ง และลึกเข้าไปในแผ่นดินมากกว่าหาดทราย เป็นส่วนของพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flats) เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนแม่น้ำกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต่ำ มีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแปร่งละเอียดหรือดินเหนียวที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีนํ้าตาลแก่ สีนํ้าตาลปนเหลืองและสีนํ้าตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินดำเนินสะดวก (Dn) และชุตดินอยุธยา (Ay) เป็นต้น

3) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ อาทิ ชุดดินท่าม่วง (Tm)

(2) **ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ (Lower part of levee)** เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึ้มมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายแปร่งละเอียด สีเทาและนํ้าตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเลว อาทิ ชุดดินสรรพยา (Sa)

(3) **ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Back swamp, basin)** เป็นที่ลุ่มน้ำขังอยู่ระหว่างสันดินริมน้ำกับตะพักลำน้ำหรือด้านข้างหุบเขา การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ดินลึ้มมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด สีเทาและนํ้าตาลปนเทา การระบายน้ำเลว เช่น ชุดดินราชบุรี (Rb) และชุตดินสิงห์บุรี (Sin) เป็นต้น

4) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) **บริเวณตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace)** เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึ้มมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแปร่งละเอียด สีเทา นํ้าตาลปนเทา และนํ้าตาล มีจุดประสีต่างๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินเดิมบาง (Db) และชุตดินเขาย้อย (Kyo) เป็นต้น

(2) **บริเวณตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace)** เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึ้มมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีนํ้าตาล เหลือง นํ้าตาลปนแดง ไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินจอมบึง (Cbg) และชุตดินเขาพลอง (Kpg) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีน้ำตาล เหลืองจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่นชุดดินกำแพงแสน (Ks) และชุดดินหุบกระพง (Hg) เป็นต้น

5) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่น ลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบ หินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็น หินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกลับปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วน หยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินลาดหญ้า (Ly) และชุดดิน ท่ายาง (Ty) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากหินทราย ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นทราย ปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมาก เกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินเขาหลวง (Khl)

(3) พัฒนาจากหินปูน ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็น ดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก มีสีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินปากช่อง (Pc)

(4) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง การระบาย น้ำดี เช่น ชุดดินทับเสลา (Tas) และชุดดินจันทึก (Cu) เป็นต้น

6) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดิน มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดราชบุรี (ภาพที่ 1 - 5)

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดราชบุรี จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดราชบุรี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	299,006	9.20
พื้นที่เกษตรกรรม	1,646,039	50.71
พื้นที่นา	327,039	10.07
พืชไร่	584,406	18.00
ไม้ยืนต้น	207,328	6.39
ไม้ผล	301,761	9.31
พืชสวน	102,709	3.16
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	56,279	1.73
พืชน้ำ	349	0.01
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	65,678	2.03
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	490	0.01
พื้นที่ป่าไม้	1,082,754	33.34
พื้นที่น้ำ	67,146	2.06
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	152,844	4.69
รวม	3,247,789	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดราชบุรีมีเนื้อที่ชลประทาน 666,435.13 ไร่ (ร้อยละ 20.52 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 9 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 4 อ่าง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด อ่างเก็บน้ำห้วยป่าหวาย อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง และอ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคย มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 48.41 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางผนวกที่ 2 และ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดราชบุรี มีเนื้อที่ 516,088 ไร่ (ร้อยละ 15.89 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อ ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดราชบุรีมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2563 จำนวน 66,277 ราย รวมพื้นที่ 571,722 ไร่ สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมที่มีเนื้อที่รวมกันมากกว่า 1,000 ไร่ มีจำนวน 36 กิจกรรม มีจำนวนเกษตรกร 55,687 ราย รวมจำนวนเนื้อที่ 538,265 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง มะพร้าว อ้อยโรงงาน ยางพารา สับปะรด ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดราชบุรี พื้นที่ 3,089 ไร่ เกษตรกร 220 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก ๆ 22 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ มะระขี้นก ไพล พริกไทย พลู ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดราชบุรีมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญจำนวน 67 แห่ง และที่ตั้งโรงงานด้านเกษตร 209 แห่ง โดยมีที่ตั้งโรงงานทางการเกษตรมากที่สุด 40 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และมะพร้าว ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดราชบุรี

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	322,181	19.57
2. อ้อยโรงงาน	293,965	17.86
3. มันสำปะหลัง	119,901	7.28
4. มะพร้าว	100,697	6.12

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดราชบุรี จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 411,383 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.34 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอเมืองราชบุรี 98,174 ไร่ อำเภอโพธาราม 97,374 ไร่ และอำเภอบ้านโป่ง 89,383 ไร่

ระดับที่ 2 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 116,824 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.21 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอโพธาราม 36,688 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี 21,014 ไร่ และอำเภอปากท่อ 15,656 ไร่

ระดับที่ 3 พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 55,007 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.45 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอปากท่อ 22,570 ไร่ อำเภอจอมบึง 22,350 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 4,209 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,841,518 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 74.00 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 253,776 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 78.77 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอโพธาราม 61,309 ไร่ อำเภอบ้านโป่ง 56,520 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 55,542 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 8,145 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.53 ของพื้นที่ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภอปากท่อ 2,966 ไร่ อำเภอโพธาราม 2,380 ไร่ และอำเภอจอมบึง 1,802 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 55,007 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.07 ของพื้นที่ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายอยู่ในอำเภอปากท่อ 22,570 ไร่ อำเภอจอมบึง 22,350 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 4,209 ไร่

(4) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (N) มีเนื้อที่ 5,253 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช่พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 266,286 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโพธาราม 70,373 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี 62,916 ไร่ อำเภอบ้านโป่ง 43,901 ไร่ และอำเภอปากท่อ 24,252 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 157,607 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.31 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอเมืองราชบุรี 42,632 ไร่ อำเภอโพธาราม 36,065 ไร่ อำเภอบ้านโป่ง 32,863 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 108,679 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 93.03 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภอโพธาราม 34,308 ไร่ อำเภอเมือง ราชบุรี 20,284 ไร่ อำเภอปากท่อ 12,690 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
จอมบึง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,222 (100.00%)	11,841 (100.00%)	22,350 (100.00%)	381,201 (100.00%)	436,614 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,560 (59.18%)	1,802 (15.21%)	22,350 (100.00%)	1,404 (0.36%)	38,166 (8.741%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,662 (40.82%)	10,039 (84.79%)	-	-	18,701 (4.28%)
ดำเนิน สะดวก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,466 (100.00%)	762 (100.00%)	-	126,538 (100.00%)	131,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	661 (14.80%)	-	-	-	661 (0.50%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,805 (85.20%)	762 (100.00%)	-	-	4,567 (3.47%)
บ้านแพ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,519 (100.00%)	7,876 (100.00%)	-	73,639 (100.00%)	114,032 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,305 (37.84%)	-	-	-	12,305 (10.79%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,214 (62.16%)	7,876 (100.00%)	-	-	28,090 (24.63%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านคา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	3,046 (100.00%)	-	142,309 (100.00%)	145,355 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	12 (0.39%)	-	8 (0.01%)	20 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	3,034 (99.61%)	-	-	3,034 (2.09%)
บ้านโป่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	89,383 (100.00%)	11,038 (100.00%)	3,782 (100.00%)	112,324 (100.00%)	216,527 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	56,520 (63.23%)	-	3,782 (100.00%)	203 (0.18%)	60,505 (27.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,863 (36.77%)	11,038 (100.00%)	-	-	43,901 (20.28%)
ปากท่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	60,444 (100.00%)	15,656 (100.00%)	22,570 (100.00%)	216,248 (100.00%)	314,918 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	48,882 (80.87%)	2,966 (18.94%)	22,570 (100.00%)	1,432 (100.00%)	75,850 (24.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,562 (19.13%)	12,690 (81.06%)	-	-	24,252 (7.70%)
โพธาราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	97,374 (100.00%)	36,688 (100.00%)	1,590 (100.00%)	163,126 (100.00%)	298,778 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	61,309 (62.96%)	2,380 (6.49%)	1,590 (100.00%)	1,300 (0.80%)	66,579 (22.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,065 (37.04%)	34,308 (93.51%)	-	-	70,373 (23.55%)
เมืองราชบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	98,174 (100.00%)	21,014 (100.00%)	4,209 (100.00%)	161,225 (100.00%)	284,622 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	55,542 (56.58%)	730 (3.47%)	4,209 (100.00%)	863 (1.41%)	61,344 (21.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	42,632 (43.42%)	20,284 (96.53%)	-	-	62,916 (22.11%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
วัดเพลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,801 (100.00%)	-	-	15,626 (100.00%)	23,427 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,997 (76.87%)	-	-	-	5,997 (25.60%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,804 (23.13%)	-	-	-	1,804 (1.70%)
สวนผึ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	8,903 (100.00%)	506 (100.00%)	449,282 (100.00%)	458,691 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	255 (2.86%)	506 (100.00%)	49 (0.01%)	810 (0.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	8,648 (97.14%)	-	-	8,648 (1.89%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	411,383 (100.00%)	116,824 (100.00%)	55,007 (100.00%)	1,841,518 (100.00%)	2,424,732 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	253,776 (61.69%)	8,145 (6.97%)	55,007 (100.00%)	5,253 (0.29%)	322,181 (13.29%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	157,607 (38.31%)	108,679 (93.03%)	-	-	266,286 (10.98%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 26,287 ไร่ และพื้นที่ปลูกมะพร้าว (S3+N) 20,544 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าว ต้องการรักษาดุลยภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			มะพร้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
จอมบึง	8,678	-	8,678	-	4	4
ดำเนินสะดวก	-	-	-	-	1,494	1,494
บางแพ	5	-	5	-	2,600	2,600
บ้านคา	25	-	25	-	4	4
บ้านโป่ง	7,047	-	7,047	2	288	290
ปากท่อ	2,075	-	2,075	-	958	958
โพธาราม	6,043	-	6,043	1	3,479	3,480
เมืองราชบุรี	1,401	-	1,401	-	10,999	10,999
วัดเพลง	-	-	-	-	707	707
สวนผึ้ง	1,013	-	1,013	-	8	8
รวม	26,287	-	26,287	3	20,541	20,544

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมืองราชบุรี

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอปากท่อ อำเภอโพธาราม และอำเภอจอมบึง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดราชบุรีในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 106,274 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.38 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 47,161 ไร่ อำเภอโพธาราม 25,135 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 14,266 ไร่

ระดับที่ 2 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 102,312 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.22 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง 41,660 ไร่ อำเภोजอมบึง 29,023 ไร่ และอำเภอบ้านคา 15,107 ไร่

ระดับที่ 3 พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 938,418 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.70 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 334,702 ไร่ อำเภอปากท่อ 172,014 ไร่ และอำเภอสวนผึ้ง 124,206 ไร่

ระดับที่ 4 พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,277,776 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.70 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 19,252 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.55 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 15,404 ไร่ อำเภอปากท่อ 2,340 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 782 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 35,094 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.94 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 12,432 ไร่ อำเภอสวนผึ้ง 10,583 ไร่ และอำเภอโพธาราม 3,841 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 239,319 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.41 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 107,438 ไร่ อำเภอโพธาราม 58,382 ไร่ อำเภอบ้านโป่ง 22,654 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 301 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ยังไม่ใช่พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 154,240 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง 34,568 ไร่ อำเภอสวนผึ้ง 31,007 ไร่ อำเภอโพธาราม 26,368 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) เนื้อที่ 87,022 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.89 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 31,758 ไร่ อำเภोधุดดารา 24,508 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี 13,484 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) 67,218 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.50 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง 31,077 อำเภอจอมบึง 16,590 ไร่ อำเภอบ้านคา 13,665 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
จอมบึง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	554 (100.00%)	29,023 (100.00%)	334,702 (100.00%)	72,948 (100.00%)	437,227 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5 (0.90%)	12,432 (42.83%)	107,438 (32.10%)	130 (0.18%)	120,005 (27.45%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	549 (99.10%)	16,591 (57.16%)	-	-	17,140 (3.92%)
ดำเนินสะดวก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	943 (100.00%)	-	-	130,823 (100.00%)	131,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	943 (100.00%)	-	-	-	943 (0.72%)
บางแพ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,517 (100.00%)	87 (100.00%)	5 (100.00%)	109,486 (100.00%)	114,095 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	29 (0.64%)	87 (100.00%)	5 (100.00%)	-	121 (0.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,488 (99.36%)	-	-	-	4,488 (3.93%)
บ้านคา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,379 (100.00%)	15,107 (100.00%)	111,426 (100.00%)	17,439 (100.00%)	145,351 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	65 (4.71%)	1,442 (9.55%)	5,694 (5.11%)	12 (0.07%)	7,213 (4.96%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,314 (95.29%)	13,665 (90.42%)	-	-	14,979 (10.31%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านโป่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	47,161 (100.00%)	6,232 (100.00%)	35,588 (100.00%)	126,757 (100.00%)	215,738 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15,404 (32.66%)	3,422 (54.91%)	22,654 (63.66%)	2 (0.00%)	41,482 (19.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	31,757 (67.34%)	2,810 (45.09%)	-	-	34,567 (16.02%)
ปากท่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,225 (100.00%)	1,220 (100.00%)	172,014 (100.00%)	129,697 (100.00%)	315,156 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,340 (19.14%)	335 (27.46%)	21,662 (12.59%)	5 (0.00%)	24,342 (7.72%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,885 (80.86%)	885 (72.54%)	-	-	10,770 (3.42%)
โพธาราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,135 (100.00%)	5,701 (100.00%)	89,939 (100.00%)	178,046 (100.00%)	298,821 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	627 (2.49%)	3,841 (67.37%)	58,382 (64.91%)	37 (0.02%)	62,887 (21.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,508 (97.51%)	1,860 (32.63%)	-	-	26,368 (8.82%)
เมืองราชบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14,266 (100.00%)	3,282 (100.00%)	70,538 (100.00%)	196,557 (100.00%)	284,643 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	782 (5.48%)	2,952 (89.95%)	15,916 (22.56%)	39 (0.02%)	19,689 (6.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,484 (94.52%)	330 (10.05%)	-	-	13,814 (4.85%)
วัดเพลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	94 (100.00%)	-	-	23,340 (100.00%)	23,434 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	76 (0.33%)	76 (0.32%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	94 (100.00%)	-	-	-	94 (0.40%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สวนผึ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	41,660 (100.00%)	124,206 (100.00%)	292,683 (100.00%)	458,549 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	10,583 (25.40%)	7,568 (6.09%)	-	18,151 (3.96%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	31,077 (74.60%)	-	-	31,077 (6.78%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	106,274 (100.00%)	102,312 (100.00%)	938,418 (100.00%)	1,277,776 (100.00%)	2,424,780 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	19,252 (18.12%)	35,094 (38.70%)	239,319 (25.50%)	301 (0.02%)	293,966 (12.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	87,022 (81.89%)	67,218 (25.50%)	-	-	154,240 (6.36%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3) 8,390 ไร่ สำหรับพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) มีเนื้อที่ 5,673 ไร่ จะพิจารณาปรับเปลี่ยนมาปลูกอ้อยได้ ในพื้นที่ที่ยางพาราอายุมากและให้น้ำยางน้อย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
จอมบึง	426	-	426	2,574	-	2,574
ดำเนินสะดวก	-	-	-	-	-	-
บางแพ	-	-	-	-	-	-
บ้านคา	-	-	-	862	-	862
บ้านโป่ง	1,541	-	1,541	-	-	-
ปากท่อ	3,533	-	3,533	-	-	-
โพธาราม	949	-	949	-	-	-
เมืองราชบุรี	1,519	-	1,519	-	-	-
วัดเพลง	-	-	-	-	-	-
สวนผึ้ง	422	-	422	2,237	-	2,237
รวม	8,390	-	8,390	5,673	-	5,673

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง อำเภोजอมบึง และอำเภอบ้านคา เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 มั่นสำปะหลัง

มั่นสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดราชบุรีในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมั่นสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 46,842 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.93 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 24,878 ไร่ อำเภอปากท่อ 13,116 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 6,569 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง มีเนื้อที่ 726,258 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.95 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 244,704 ไร่ อำเภอบ้านคา 106,006 ไร่ และอำเภอสวนผึ้ง 99,983 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 334,862 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.81 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 107,319 ไร่ อำเภอปากท่อ 71,790 ไร่ และอำเภอสวนผึ้ง 66,144 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,316,988 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.31 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 367 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.78 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 181 ไร่ อำเภopakทอ 159 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 27 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 79,927 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.01 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภอจอมบึง 40,750 ไร่ อำเภอสวนผึ้ง 20,922 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 6,304 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 37,546 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.21 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายอยู่ในอำเภอจอมบึง 16,459 ไร่ อำเภอสวนผึ้ง 12,238 ไร่ และอำเภopakทอ 5,604 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 2,061 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 692,806 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอจอมบึง 204,167 ไร่ อำเภopakทอ 107,214 ไร่ อำเภอบ้านคา 106,523 ไร่ และอำเภอบ้านโป่ง 68,875 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 46,475 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.22 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง 24,697 ไร่ อำเภopakทอ 12,957 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 6,542 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 646,331 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.99 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภอจอมบึง 203,954 ไร่ อำเภอบ้านคา 105,144 ไร่ และอำเภopakทอ 94,257 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของไม้สำหรับรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
จอมบึง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	213 (100.00%)	244,704 (100.00%)	107,319 (100.00%)	85,033 (100.00%)	437,269 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	40,750 (16.65%)	16,459 (15.34%)	206 (0.24%)	57,415 (13.13%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	213 (100.00%)	203,954 (83.35%)	-	-	204,167 (46.69%)
ดำเนินสะดวก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	943 (100.00%)	-	130,823 (100.00%)	131,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	943 (100.00%)	-	-	943 (100.00%)
บางแพ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	4,517 (100.00%)	-	109,578 (100.00%)	114,095 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	4,517 (100.00%)	-	-	4,517 (3.96%)
บ้านคา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,379 (100.00%)	106,006 (100.00%)	19,498 (100.00%)	18,472 (100.00%)	145,355 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	863 (0.81%)	551 (2.83%)	-	1,414 (0.97%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,379 (100.00%)	105,144 (99.19%)	-	-	106,523 (73.28%)
บ้านโป่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,878 (100.00%)	47,472 (100.00%)	6,595 (100.00%)	136,821 (100.00%)	215,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	181 (0.73%)	3,294 (6.94%)	303 (4.59%)	1 (0.00%)	3,779 (1.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,697 (99.27%)	44,178 (93.06%)	-	-	68,875 (31.92%)
ปากท่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,116 (100.00%)	98,234 (100.00%)	71,790 (100.00%)	132,026 (100.00%)	315,166 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	159 (1.21%)	3,977 (4.05%)	5,604 (7.81%)	13 (0.01%)	9,753 (3.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,957 (98.79%)	94,257 (95.95%)	-	-	107,214 (34.02%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โพธาราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	687 (100.00%)	63,412 (100.00%)	47,146 (100.00%)	187,609 (100.00%)	298,854 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,817 (6.02%)	1,061 (2.25%)	9 (0.00%)	4,887 (1.64%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	687 (100.00%)	59,595 (93.98%)	-	-	60,282 (20.17%)
เมืองราชบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,569 (100.00%)	60,893 (100.00%)	16,374 (100.00%)	200,821 (100.00%)	284,657 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	27 (0.41%)	6,304 (10.35%)	1,330 (17.34%)	9 (0.12%)	7,670 (2.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,542 (99.59%)	54,589 (89.65%)	-	-	61,131 (21.47%)
วัดเพลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	94 (100.00%)	-	23,340 (100.00%)	23,434 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	94 (100.00%)	-	-	94 (0.40%)
สวนผึ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	99,983 (100.00%)	66,140 (100.00%)	292,465 (100.00%)	458,588 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	20,922 (20.93%)	12,238 (18.50%)	1,823 (0.62%)	34,983 (7.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	79,061 (79.07%)	-	-	79,061 (17.24%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	46,842 (100.00%)	726,258 (100.00%)	334,862 (100.00%)	1,316,988 (100.00%)	2,424,950 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	367 (0.78%)	79,927 (11.01%)	37,546 (11.21%)	2,061 (0.16%)	119,901 (4.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	46,475 (99.22%)	646,331 (88.99%)	-	-	692,806 (28.57%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 134,318 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 54,706 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
จอมบึง	66,010	-	66,010	22,083	394	22,477
ดำเนินสะดวก	-	-	-	-	-	-
บางแพ	-	-	-	-	-	-
บ้านคา	3,503	-	3,503	-	8	8
บ้านโป่ง	10,168	-	10,168	3,410	137	3,547
ปากท่อ	17,286	-	17,286	21,533	384	21,917
โพธาราม	21,302	-	21,302	1,596	-	1,596
เมืองราชบุรี	11,993	-	11,993	4,225	456	4,681
วัดเพลง	-	-	-	-	-	-
สวนผึ้ง	4,056	-	4,056	457	23	480
รวม	134,318	-	134,318	53,304	1,402	54,706

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลังซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อ และอำเภอเมืองราชบุรี เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอจอมบึง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 มะพร้าว

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดราชบุรีในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่มะพร้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 174,075 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.18 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก 113,501 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี 21,471 ไร่ อำเภอบางแพ 18,450 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่เพียง 109 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก 63 ไร่ อำเภอปากท่อ 30 ไร่ และอำเภอวัดเพลง 16 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 774,354 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.93 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง 244,912 ไร่ อำเภอปากท่อ 111,514 ไร่ อำเภอบ้านคา 108,485 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,476,497 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.89 ของพื้นที่ศักยภาพที่ดิน

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกมะพร้าว มีเนื้อที่ 77,220 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 76.69 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก 45,624 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี 16,050 ไร่ และอำเภอวัดเพลง 10,334 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกมะพร้าว มีเนื้อที่ 38 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายอยู่ในอำเภออำเภอดำเนินสะดวก 21 ไร่ อำเภอปากท่อ 13 ไร่ และอำเภอวัดเพลง 4 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกมะพร้าว มีเนื้อที่ 2,680 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.66 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายอยู่ในอำเภอโพธาราม 786 ไร่ อำเภอบ้านโป่ง 530 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 500 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกมะพร้าว มีเนื้อที่ 20,759 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ศักยภาพไม่เหมาะสม

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าว และพื้นที่ปลูกมะพร้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 96,926 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก 67,912 ไร่ อำเภอบางแพ 15,532 ไร่ อำเภอวัดเพลง 6,713 ไร่ และอำเภอเมืองราชบุรี 5,421 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อ 96,855 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.64 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวในอำเภอดำเนินสะดวก 67,877 ไร่ อำเภอบางแพ 15,532 ไร่ อำเภอดำเนินสะดวก 6,701 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี 5,421 ไร่ และอำเภอปากท่อ 1,3224 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อ 71 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.64 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวในอำเภอดำเนินสะดวก 42 ไร่ อำเภอปากท่อ 17 ไร่ และอำเภอดำเนินสะดวก 12 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
จอมบึง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	244,912 (100.00%)	192,283 (100.00%)	437,195 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	181 (0.07%)	184 (0.10%)	365 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ดำเนิน สะดวก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	113,501 (100.00%)	63 (100.00%)	943 (100.00%)	17,259 (100.00%)	131,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	45,624 (40.20%)	21 (33.33%)	110 (11.66%)	1,489 (8.63%)	47,244 (35.85%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	67,877 (59.80%)	42 (66.67%)	-	-	67,919 (51.55%)
บางแพ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	18,450 (100.00%)	-	4,517 (100.00%)	91,128 (100.00%)	114,095 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,918 (15.82%)	-	120 (2.66%)	2,591 (2.84%)	5,629 (4.93%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,532 (84.18%)	-	-	-	15,532 (13.61%)
บ้านคา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	108,485 (100.00%)	36,870 (100.00%)	145,355 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	82 (0.08%)	22 (0.06%)	104 (0.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านโป่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	72,349 (100.00%)	143,417 (100.00%)	215,766 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	-	-	530 (0.73%)	293 (0.20%)	823 (0.38%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ปากท่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,618 (100.00%)	30 (100.00%)	111,514 (100.00%)	200,003 (100.00%)	315,165 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	2,294 (63.40%)	13 (43.33%)	168 (0.15%)	975 (0.49%)	3,450 (1.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,325 (36.60%)	14 (56.67%)	-	-	1,341 (0.43%)
โพธาราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	64,097 (100.00%)	234,756 (100.00%)	298,853 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	-	-	786 (1.23%)	3,501 (1.49%)	4,287 (1.43%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมืองราชบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,471 (100.00%)	-	67,461 (100.00%)	195,726 (100.00%)	284,658 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	16,050 (74.75%)	-	500 (0.74%)	10,965 (5.60%)	27,515 (9.67%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,421 (25.24%)	-	-	-	5,421 (1.90%)
วัดเพลง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	17,035 (100.00%)	16 (100.00%)	94 (100.00%)	6,289 (100.00%)	23,434 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	10,334 (60.66%)	4 (25.00%)	8 (8.51%)	704 (11.19%)	11,050 (47.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,701 (39.34%)	12 (75.00%)	-	-	6,713 (28.65%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สวนผึ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	99,982 (100.00%)	358,766 (100.00%)	458,748 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	-	-	195 (0.19%)	35 (0.01%)	230 (0.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวม ทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	174,075 (100.00%)	109 (100.00%)	774,354 (100.00%)	1,476,497 (100.00%)	2,425,035 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ (ปลูกจริง)	77,220 (44.36%)	38 (34.86%)	2,680 (0.35%)	20,759 (1.41%)	100,697 (4.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	96,855 (55.64%)	71 (65.14%)	-	-	96,926 (4.00%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมะพร้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่างๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมะพร้าวซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอบางแพ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมะพร้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างและแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก อำเภอปากท่อ และอำเภอวัดเพลง เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมะพร้าว มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

(3) พื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนมาเพื่อปลูกมะพร้าวได้มีเพียง 32 ไร่ ในบริเวณอำเภอ

เมืองราชบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (N) ดังนั้นจึงควรแนะนำให้มีการปลูกมะพร้าวน้ำหอมราชบุรี ซึ่งเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ Geographical Indications: GI และเน้นการผลิตในลักษณะเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีราคาสูงคุ้มกับการลงทุนของเกษตรกร

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 มะพร้าว้ำน้ำหอมราชบุรี เป็นมะพร้าวพันธุ์เดียว สีเขียวที่เรียกว่า หมูสีเขียว มีเปลือกสีเขียวสดใส ก้นจีบ ตรงกลางผลป่องกลม เนื้อหนาสองชั้น น้ำมะพร้าวมีรสหวานและกลิ่นคล้ายใบเตย ซึ่งปลูกครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอวัดเพลง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบางแพ อำเภอปากท่อ และอำเภอโพธาราม

3.2 สับปะรดบ้านคา คือ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย รสหวานฉ่ำ ไม่กัดลิ้น กลิ่นหอม เนื้อละเอียดหนานุ่ม มีตาผลค่อนข้างตื้น เมื่อบอกเปลือกแล้วตามผลจะติดออกไปกับเปลือก ส่วนใหญ่มีการปลูกในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านคา อำเภอปากท่อ อำเภอจอมบึง และอำเภอสวนผึ้ง

3.3 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับคามสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ โดยพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 156,901 ไร่

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ดและใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่า ไทล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่มและที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลง

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 253,776 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมืองราชบุรี ตามลำดับ ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มภายใต้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่า พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะได้กลับมาทำนาได้อีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 8,145 ไร่ กระจายตัวอยู่ในอำเภอปากท่อ อำเภอโพธาราม และอำเภอเมืองราชบุรี ตามลำดับ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำ ในช่วงช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะระบบชลประทาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตร และสหกรณ์ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน มะพร้าว เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ และในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.2 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 19,252 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ และอำเภอเมืองราชบุรี ตามลำดับ ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรสาครให้มีการเสนอตามแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560-2564 มียุทธศาสตร์ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอุตสาหกรรมอ้อยและอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนการผลิต โดยส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาต่อชั่ง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยี การเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงานตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วม โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และจัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรรวมทั้ง อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยลดต้นทุนการผลิต พร้อมกับการส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค เพื่อสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับ เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูงในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูก อ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 35,094 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอ โพธาราม ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดีภายใต้ข้อจำกัดบางประการ จึงควร พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดินและการบริหารจัดการน้ำ ให้มีเพียงพอ และเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงานน้ำตาล และการนำของ เสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่ เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อมและชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกร ยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวอาจประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิต ต่ำ สมควรที่จะให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าหรือใช้พื้นที่ ผลิตพืชผัก โดยจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน ซึ่งอาจเริ่มจากตลาดชุมชน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกรหันมา ปลูกพืชอื่นทดแทน** เช่น ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว เป็นต้น จึงควรสร้างความเข้าใจให้กับ เกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม หากเกษตรกรต้องการ กลับมาใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม จะได้ไม่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงในการปรับปรุงบำรุงดิน

4.3 มั่นสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 367 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อ อำเภอเมืองราชบุรี ตามลำดับ ตามมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง ปี 2564 -2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลัง ต้านทานโรค (Cassava Mosaic Disease: CMD) ซึ่งให้เชื้อแป้งสูงและมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น ทำให้มีการเน้นการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ควบคู่กับการลดต้นทุนผลผลิต เร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่าและโรคใบด่างมันสำปะหลัง ส่งเสริมการทำการระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพการปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการชุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรคและให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart farmer

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่มีเนื้อที่ 79,927 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภोजอมบึง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอเมืองราชบุรี ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี การพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้นในเรื่องของคุณภาพดิน และทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยส่งตัด สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุและระยะเวลาที่เหมาะสม

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ ทั้งนี้ ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่จะลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยด และการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า อาทิ การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือพืชไร่อื่น ๆ เป็นต้น ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม

4.4 มะพร้าว

1) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 77,220 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอวัดเพลง ตามลำดับ ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรโคดมให้การเสนอแผนการใช้ที่ดิน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวพันธุ์ดีในพื้นที่ที่เหมาะสมสูงต่อการปลูกมะพร้าว โดยสร้างทางเลือกในการพัฒนาการผลิตมะพร้าวตามความต้องการของแหล่งผลิตโดยอาจคัดเลือกพันธุ์ดีในท้องถิ่น มีการปลูกมะพร้าวทดแทนในพื้นที่สวนที่อายุมาก เพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตมะพร้าวสำคัญของจังหวัด ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ในการบริหารจัดการระบบการผลิตมะพร้าว ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มผลผลิตต่อพื้นที่สูง มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยต้องรักษาระดับผลผลิตต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ มีการส่งเสริมให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพสินค้าหรือเพิ่มมูลค่าสินค้า และมีการจัดการดิน ปุ๋ย ตลอดจนพันธุ์มะพร้าวที่ทนต่อโรคและแมลง โดยรวมกลุ่มเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดการตลาดในประเทศและต่างประเทศแบบครบวงจร มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการแปรรูป และการทำมาตรฐาน GAP จากหน่วยงานภาครัฐ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มหรือแปลงเกษตรอัจฉริยะ โดยสร้างหรือนำนวัตกรรมและวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตร ใช้เทคโนโลยีเกษตรที่มีความแม่นยำทั้งแปลงผลิตพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ ควบคุมคุณภาพผลผลิตมะพร้าวให้คงที่และสามารถวางแผนระบบการตลาดดีขึ้น

2) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่เพียง 38 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก อำเภอปากท่อ และอำเภอวัดเพลง ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกมะพร้าวได้ผลดี อย่างไรก็ตาม ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และสนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อพัฒนาศักยภาพของที่ดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกมะพร้าวมากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนการใช้มะพร้าวพันธุ์ดีที่ทนต่อโรคและแมลง ร่วมกับการให้ความรู้ในการกำจัดโรคแมลงศัตรูมะพร้าวที่เหมาะสม สนับสนุนการจัดตั้งแหล่งรับซื้อผลผลิตมะพร้าวในพื้นที่และเชื่อมโยงการตลาด โดยมีตลาดรับซื้อผลผลิตมะพร้าวสำรองที่สามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรในช่วงที่ผลผลิตล้นตลาดหรือเกินกำลังผลิตของโรงงานแปรรูปในพื้นที่ใกล้เคียง พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งและเป็น Smart Farmer โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มหรือแปลงเกษตรอัจฉริยะ

3) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมะพร้าวอยู่ ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่างๆ เช่น โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

(Zoning by Agri-Map) พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับปลูกมะพร้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ในการปลูกมะพร้าว ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชชนิดต่างๆ เช่น อ้อยโรงงาน เป็นต้น สามารถปลูกมะพร้าวในลักษณะระบบปลูกพืชผสมกับพืชไร่ชนิดดังกล่าว หรือปลูกในลักษณะเกษตรผสมผสานได้

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. การใช้ที่ดินจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	จอมบึง	แก้มอัน
2		จอมบึง
3		ด่านทับตะโก
4		เบิกไพร
5		ปากช่อง
6		รางบัว
7	ดำเนินสะดวก	ขุนพิทักษ์
8		ดอนกรวย
9		ดอนคลัง
10		ดอนไผ่
11		ดำเนินสะดวก
12		ตาหลวง
13		ท่านัด
14		บัวงาม
15		บ้านไร่
16		ประสาธสิทธิ์
17		แพ่งพวย
18		ศรีสุราษฎร์
19		สีหมื่น
20	บางแพ	ดอนคา
21		ดอนใหญ่
22		บางแพ
23		โพหัก
24		วังเย็น
25		วัดแก้ว
26		หัวโพ
27	บ้านคา	บ้านคา
28		บ้านบึง
29	บ้านโป่ง	หนองพันจันทร์
30		กรับใหญ่
31		เขาขลุง
32		คู้่งพยอม

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
33	บ้านโป่ง (ต่อ)	ดอนกระเบื้อง
34		ท่าผา
35		นครชุมน์
36		บ้านโป่ง
37		บ้านม่วง
38		เบิกไพร
39		ปากแรต
40		ลาดบัวขาว
41		สวนกล้วย
42		หนองกบ
43		หนองปลาหมอ
44		หนองอ้อ
45	ปากท่อ	ดอนทราย
46		ทุ่งหลวง
47		บ่อกระดาน
48		ปากท่อ
49		ป่าไก่อ
50		ยางหัก
51		วังมะนาว
52		วัดยางงาม
53		วันดาว
54		หนองกระทุ่ม
55		ห้วยยางโทน
56		อ่างหิน
57	โพธาราม	เขาชะงุ้ม
58		คลองข่อย
59		คลองตากด
60		เจ็ดเสมียน
61		ชำแระ
62		ดอนกระเบื้อง

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
63	โพธาราม (ต่อ)	ดอนทราย
64		เตาปูน
65		ท่าชุมพล
66		ธรรมเสน
67		นางแก้ว
68		บางโหนด
69		บ้านซ้อง
70		บ้านเลือก
71		บ้านสิงห์
72		โพธาราม
73		สร้อยฟ้า
74		หนองกวาง
75		หนองโพ
76	เมืองราชบุรี	เกาะพลับพลา
77		เขาแร้ง
78		คู้กระถิ่น
79		คู้น้าว
80		คูบัว
81		โคกหม้อ
82		เจดีย์หัก
83		ดอนตะโก
84		ดอนแร่
85		ท่าราบ
86		น้ำพุ
87		บางป่า
88		บ้านไร่
89		พงสวาย
90		พิกุลทอง
91		สามเรือน
92		หนองกลางนา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
93	เมืองราชบุรี (ต่อ)	หน้าเมือง
94		หลุมดิน
95		ห้วยไผ่
96		หินกอง
97		อ่าทอง
98	วัดเพลง	เกาะศาลพระ
99		จอมประทัด
100		วัดเพลง
101	สวนผึ้ง	ตะนาวศรี
102		ท่าเคย
103		ป่าหวาย
104		สวนผึ้ง
รวม	10	104

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	ดำเนินสะดวก	Series Dn	กลุ่มชุดดินที่ 8
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ราบน้ำทะเลเคยขึ้นถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย		
การระบายน้ำ	-		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทาเข้มถึงดำ มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด (pH 7.0-8.5) ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทาอ่อนปนเขียวมะกอก และพบเปลือกหอยปะปนอยู่จำนวนมาก ปฏิกริยาดินเป็นด่างเล็กน้อยถึงเป็นด่างจัด (pH 7.5-8.5) ที่ความลึกมากกว่า 150 เซนติเมตรดินจะมีสีเทาปนเขียว ชุดดินนี้เป็นดินที่ถูกยกกรองจากชุดดินบางเลน จะพบระดับน้ำใต้ดินลึกประมาณ 50-70 เซนติเมตร.		
ข้อจำกัด	ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และมีการยกกรอง		
ข้อเสนอแนะ	ดินที่มีการยกกรอง เพื่อใช้พื้นที่สำหรับปลูกพืชผักหรือไม้ผล ทำให้ลักษณะและสมบัติดินในแต่ละพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับลักษณะและสมบัติดินเดิมก่อนมีการยกกรอง ควรมีระบบป้องกันน้ำท่วมและควบคุมระดับน้ำในร่องระหว่างแปลงปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินดำเนินสะดวก

ชุดดิน	ท่าม่วง	Series Tm	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง	
ลักษณะและสมบัติดิน	เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ดินร่วนเหนียวปนทรายแบ่ง ดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล น้ำตาลเข้ม และน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินตอนล่างมีลักษณะเนื้อดินและสีไม่แน่นอนขึ้นอยู่กัตะกอนที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี ซึ่งอาจแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนทรายสลับกันไปมา สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) อาจพบจุดประสีในดินล่างที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร.จากผิวดิน และพบเกล็ดแร่ไมกาปะปนอยู่ตลอดหน้าตัดดิน		
ข้อจำกัด	มีน้ำท่วมในบางช่วงของฤดูเพาะปลูกทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโตได้ หน้าดินค่อนข้างเป็นทราย		
ข้อเสนอแนะ	ปลูกพืชไร่หรือไม้ผล ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มแร่ธาตุที่จำเป็นต่อพืช ทำให้คุณสมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
							

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าม่วง

ชุดดิน	ราชบุรี	Series Rb	กลุ่มชุดดินที่ 7
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสังฐาน	แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึก ดินบนเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือดินเหนียวสีน้ำตาลปนเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลแก่และน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลปนเทาเข้มหรือน้ำตาลเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลและน้ำตาลปนเหลืองในชั้นล่าง อาจพบรอยอุกและจุดประสีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) อาจพบเกล็ดแร่ไมกา ก้อนเหล็ก และแมงกานีสสะสมตลอดหน้าตัดดิน		
ข้อจำกัด	เป็นที่ลุ่มต่ำ มักมีน้ำท่วมขังนาน		
ข้อเสนอแนะ	ควรปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มแร่ธาตุที่จำเป็นแก่พืชให้กับดิน และทำให้คุณสมบัติทางกายภาพของดินดีขึ้น ปรับปรุงการระบายน้ำของดิน และป้องกันน้ำขังโดยทำทางระบายน้ำผิวดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	25-50	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
	50-100	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง
							

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินราชบุรี

ชุดดิน	จอมบึง	Series Cbg	กลุ่มชุดดินที่ 44
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างมาก		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลี้กมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเข้มปนเทา น้ำตาลปนเทา หรือน้ำตาลอ่อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง (pH 5.0-7.0) ดินล่างเป็นทรายปนดินร่วน และในช่วงความลึกมากกว่า 100 เซนติเมตร. เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลอ่อน น้ำตาลปนเหลืองอ่อนหรือชมพู หรืออาจพบชั้นสะสมดินเหนียวเป็นแถบ (band) บางๆ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นทรายจัด		
ข้อเสนอแนะ	ปลูกพืชไร่ ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดินและปรับปรุงสมบัติทางกายภาพให้ดีขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
							

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินจอมบึง

ชุดดิน	เขาพลอง	Series Kpg	กลุ่มชุดดินที่ 40
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้ำถึงปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลิกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายปนดินร่วน สีนํ้าตาลเข้มหรือนํ้าตาล ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายในส่วนลึกๆ สีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลปนแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ตลอดทั้งชั้นดิน		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย		
ข้อเสนอแนะ	ใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอ โดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
							

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเขาพลอง

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดราชบุรีจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
จอมบึง	3,152.75	ปากช่อง	3,152.75
ดำเนินสะดวก	117,078.59	ขุนพิทักษ์	8,422.52
		ดอนกรวย	15,486.70
		ดอนคลัง	11,435.03
		ดอนไผ่	9,517.85
		ดำเนินสะดวก	2,340.46
		ตาหลวง	3,867.13
		ท่านัด	7,874.72
		บัวงาม	12,707.64
		บ้านไร่	9,683.17
		ประสาธสิทธิ์	6,490.32
		แพ่งพวย	20,360.57
		ศรีสุราษฎร์	3,441.10
		สีหมื่น	5,451.38
บางแพ	96,864.20	ดอนคา	13,327.01
		ดอนใหญ่	21,015.70
		บางแพ	19,485.60
		โพหัก	14,510.00
		วังเย็น	9,939.77
		วัดแก้ว	10,776.46
		หัวโพ	7,809.66
บ้านคา	8,007.50	บ้านบึง	2,720.34
		หนองพันจันทร์	5,287.16
บ้านโป่ง	114,318.52	กรับใหญ่	19,881.91
		เขาขลุ่ย	13,486.49
		คุ้มพยอม	8,253.02
		ดอนกระเบื้อง	2,599.72
		ท่าผา	9,620.56
		นครชุมน์	4,049.30
		บ้านม่วง	7,031.58
		เบิกไพร	5,883.92
		ปากแรต	5,028.62

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
บ้านโป่ง (ต่อ)		ลาดบัวขาว	4,280.09
		สวนกล้วย	3,497.47
		หนองกบ	8,017.85
		หนองปลาหมอ	16,725.23
		หนองอ้อ	5,962.76
ปากท่อ	73,216.55	ดอนทราย	12,703.50
		ทุ่งหลวง	24.55
		บ่อกระดาน	9,596.16
		ปากท่อ	4,826.07
		ป่าไก่อ	5,667.29
		วังมะนาว	6,723.19
ปากท่อ	73,216.55	ดอนทราย	12,703.50
		ทุ่งหลวง	24.55
		บ่อกระดาน	9,596.16
		ปากท่อ	4,826.07
		ป่าไก่อ	5,667.29
		วังมะนาว	6,723.19
		วัดยางงาม	7,113.02
		วันดาว	4,170.01
		หนองกระทุ่ม	11,398.35
โพธาราม	118,126.69	อ่างหิน	10,994.41
		เขาชะงุ้ม	5,050.24
		คลองข่อย	3,054.41
		คลองตากด	10,630.03
		เจ็ดเสมียน	4,026.67
		ข้าแร่	8,380.04
		ดอนกระเบื้อง	3,893.49
		ดอนทราย	5,105.80
		เตาปูน	16,504.20
		ท่าชุมพล	6,878.96
		ธรรมเสน	5,760.53

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
โพธาราม (ต่อ)		นางแก้ว	8,697.99
		บางโตนด	9,663.03
		บ้านซ้อง	3,923.99
		บ้านเลือก	8,093.15
		บ้านสิงห์	9,849.75
		โพธาราม	354.50
		สร้อยฟ้า	4,010.96
		หนองโพ	4,248.95
เมืองราชบุรี	114,960.34	เกาะพลับพลา	8,559.49
		เขาแร้ง	7,778.10
		คุ้งกระถิน	8,965.07
		คุ้งน้ำวน	6,819.75
		คูบัว	12,226.54
		โคกหม้อ	3,016.71
		เจดีย์หัก	7,914.71
		ดอนตะโก	4,308.74
		ดอนแร่	435.13
		ท่าราบ	6,037.15
		น้ำพุ	3,577.11
		บางป่า	10,148.70
		บ้านไร่	5,307.53
		พงสวาย	3,737.11
		พิกุลทอง	6,127.28
		สามเรือน	8,607.40
		หนองกลางนา	3,080.12
		หน้าเมือง	0.01
		หลุมดิน	1,681.12
		ห้วยไผ่	1,427.96
		หินกอง	1,724.63
		อ่าทอง	3,479.97

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
วัดเพลง	20,709.98	เกาะศาลพระ	8,091.81
		จอมประทัด	6,335.43
		วัดเพลง	6,282.74
รวม	666,435.13		666,435.13

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดราชบุรี

(ล้าน ลบ.ม.)

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด	กลาง	บ้านคา	หนองพันจันทร์	0.22	0.43
2	อ่างเก็บน้ำชีภูป่าหวาย	กลาง	สวนผึ้ง	ท่าเคย	0.03	2.50
3	อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง	กลาง	เมืองราชบุรี	น้ำพุ	2.00	45.48
4	อ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคย	กลาง	บ้านคา	บ้านบึง	0.38	23.40
รวม					2.63	71.81

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
จอมบึง	192,602	รางบัว	65,671
		แก้มอัน	44,507
		เบิกไพร	37,948
		ด่านทับตะโก	32,487
		จอมบึง	6,137
		ปากช่อง	5,852
บ้านคา	177,539	ดอนทราย	98,878
		ทุ่งหลวง	41,162
		บ่อกระดาน	37,499

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ปากท่อ	74,506	ยางหัก	49,860
		ห้วยยางโทน	9,738
		ทุ่งหลวง	7,521
		อ่างหิน	7,387
สวนผึ้ง	71,428	ตะนาวศรี	48,329
		ป่าหวาย	15,509
		ท่าเคย	7,573
		สวนผึ้ง	17
เมืองราชบุรี	13	น้ำพุ	13
รวม			516,088

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดราชบุรี

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	16,906	227,706
2	มันสำปะหลังโรงงาน	3,462	61,815
3	มะพร้าว	7,001	60,136
4	อ้อยโรงงาน	3,068	45,308
5	ยางพารา	735	16,156
6	สับปะรด	1,396	15,522
7	ปาล์มน้ำมัน	595	12,299
8	มะม่วง	2,300	12,112
9	มะนาว	2,101	11,510
10	ฝรั่ง	1,556	9,549
11	ชมพู่	950	6,434
12	กัญน้ำจิต	365	6,369
13	กล้วยน้ำว้า	2,181	6,218
14	ลำไย	668	4,567
15	ถั่วฝักยาว	1,675	4,245
16	ข้าวโพดหวาน	597	3,301
17	มะละกอ	670	3,255

ตารางผนวก 5 (ต่อ)

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
18	ยูคาลิปตัส	292	3,080
19	ไผ่	730	2,528
20	มะเขือเปราะ	1,035	2,166
21	ละมุด	240	2,061
22	แตงกวา	863	2,030
23	พริกขี้หนูเม็ดเล็ก (ขี้หนูสวน)	810	1,812
24	หย้าเลี้ยงสัตว์	558	1,787
25	ข้าวโพดฝักอ่อน	645	1,782
26	ทุเรียน	371	1,762
27	มะกรูด	818	1,697
28	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	223	1,512
29	ขนุนแห้ง	365	1,421
30	ผักกาดหัว	208	1,352
31	ปลานิล	173	1,319
32	ข่า	379	1,149
33	ตะไคร้	517	1,129
34	มะขาม	225	1,092
35	หอมแบ่ง (ต้นหอม)	151	1,050
36	โค (วัว)	858	1,034
รวม		55,687	538,265

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดราชบุรี

ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	มะระขี้นก	33	418	บ้านโป่ง ปากท่อ บางแพ สวนผึ้ง จอมบึง
2	ไพล	18	325	บ้านโป่ง เมืองราชบุรี สวนผึ้ง บ้านคา จอมบึง
3	พริกไทย	25	292	บางแพ จอมบึง ดำเนินสะดวก บ้านโป่ง โพธาราม บ้านคา ปากท่อ สวนผึ้ง
4	พลู	30	261	ปากท่อ โพธาราม สวนผึ้ง บ้านโป่ง บางแพ วัดเพลง เมืองราชบุรี ดำเนินสะดวก

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

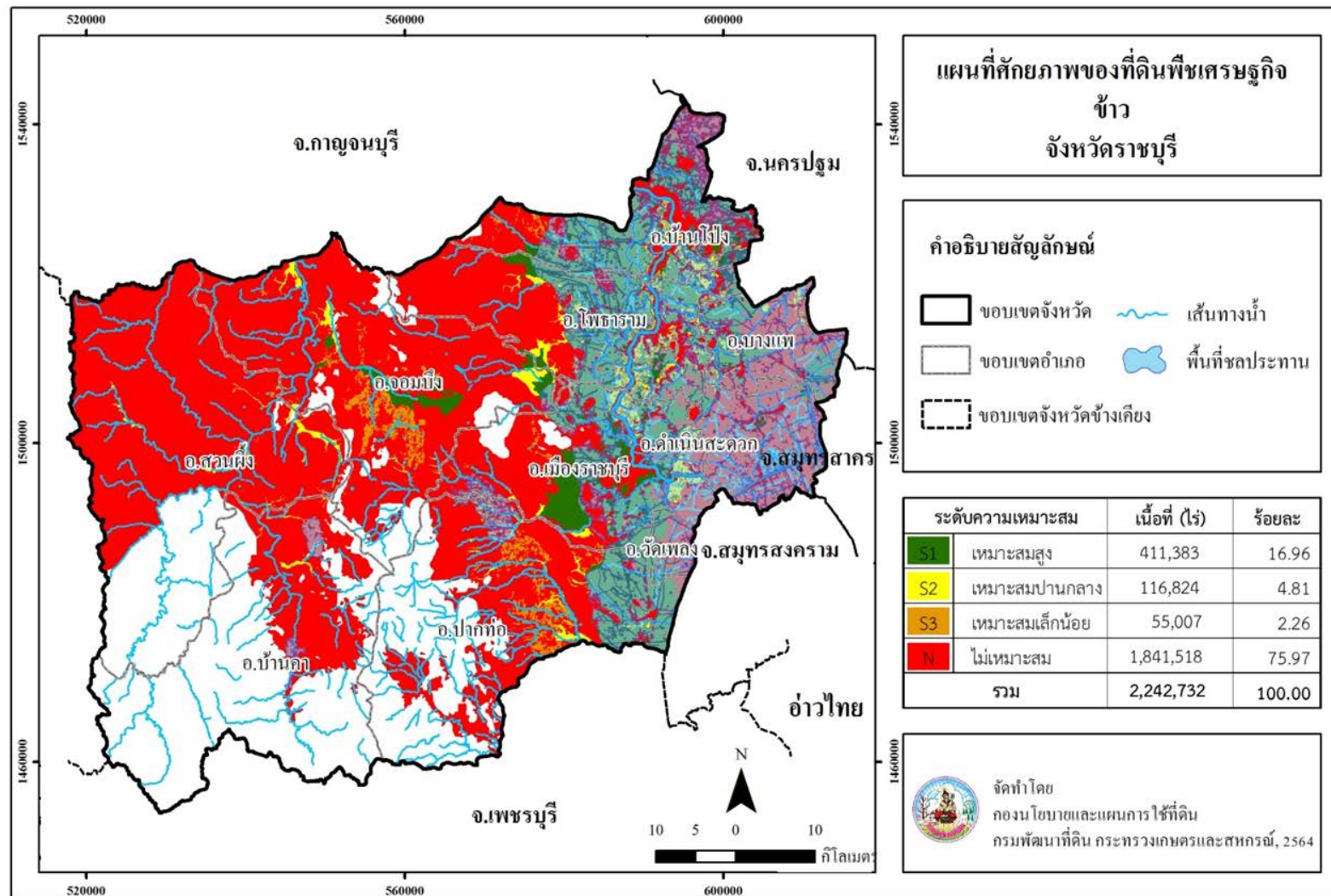
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
5	ขมิ้นชัน	14	251	โพธาราม บ้านโป่ง สวนผึ้ง เมืองราชบุรี บ้านคา จอมบึง
6	ดีปลี	25	202	ดำเนินสะดวก สวนผึ้ง ปากท่อ โพธาราม จอม บึง บ้านโป่ง
7	ว่านชักมดลูก	7	134	บ้านคา จอมบึง
8	กระเจียวแดง	17	234	ดำเนินสะดวก เมืองราชบุรี จอมบึง
9	ขมิ้นอ้อย	6	113	จอมบึง
10	ฟ้าทะลายโจร	5	106	บ้านโป่ง ปากท่อ สวนผึ้ง
11	พญาयो	2	74	สวนผึ้ง
12	ย่านาง	2	74	สวนผึ้ง
13	ว่านหางจระเข้	3	47	ดำเนินสะดวก
14	กฤษณา	2	45	ปากท่อ จอมบึง
15	ยอบ้าน	6	40	จอมบึง บ้านโป่ง สวนผึ้ง
16	ตะไคร้หอม	5	28	บ้านโป่ง ปากท่อ สวนผึ้ง เมืองราชบุรี
17	อบเชย	1	8	ปากท่อ
18	บัวบก	1	8	บางแพ
19	เถาเอ็นอ่อน	1	8	จอมบึง
20	มะแว้งเครือ	1	5	บางแพ
21	กระชายดำ	2	5	โพธาราม ปากท่อ
22	พลูคาว	1	1	บ้านโป่ง
23	สมุนไพรอื่นๆ	13	520	บางแพ เมืองราชบุรี ปากท่อ จอมบึง บ้านคา ดำเนินสะดวก สวนผึ้ง
รวม		220	3,089	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

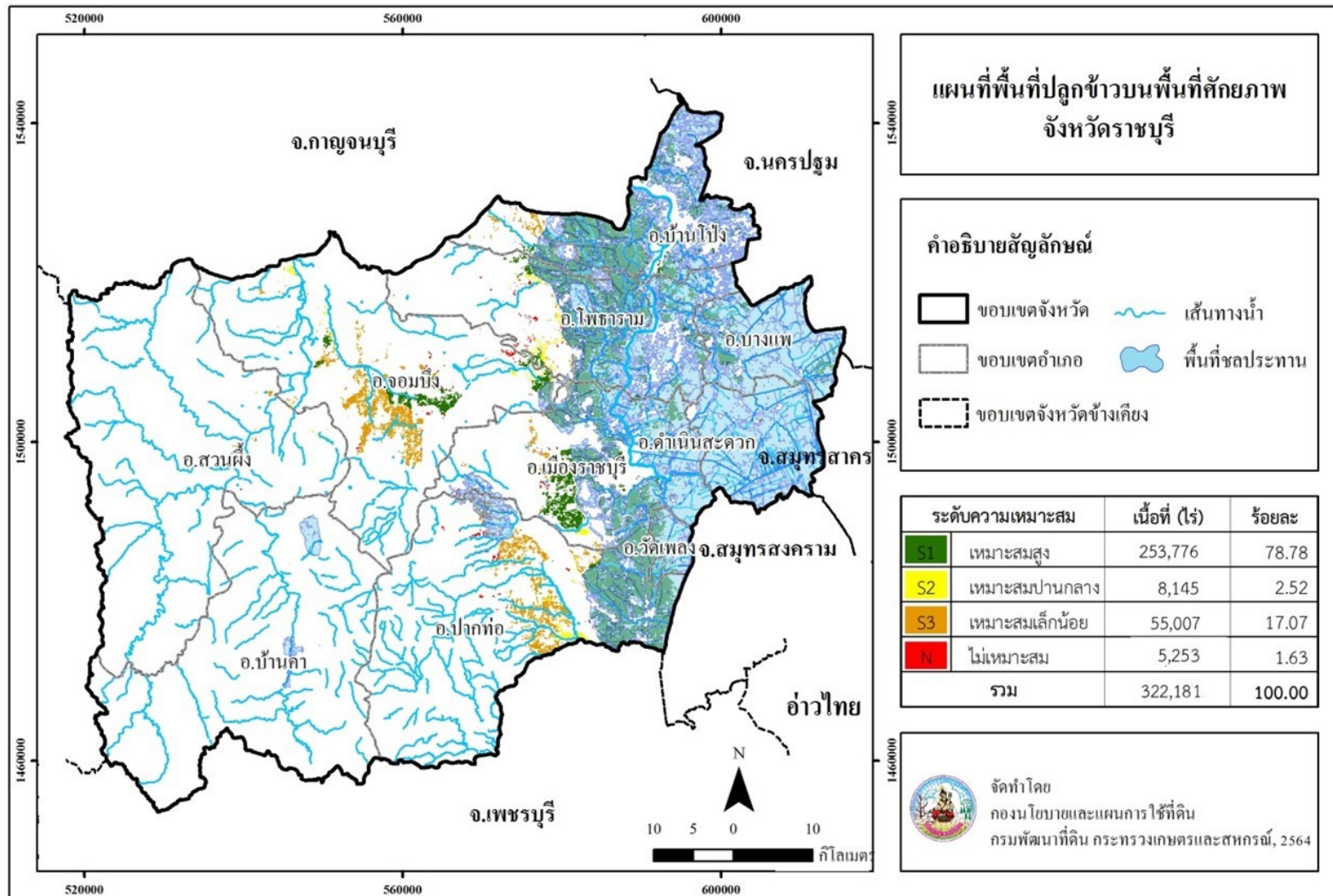
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	40	โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	175
โรงงานผลิตแยมมันสำปะหลัง	2	โรงสีขนาดใหญ่	2
โรงงานผลิตมันเส้น	2	โรงสีขนาดกลาง	11
โรงงานน้ำตาล	6	โรงสีขนาดเล็ก	21
โรงงานแปรรูปผลผลิตจากยางพารา	9		
สหกรณ์ประมง	1		
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	7		
รวม	67	รวม	209

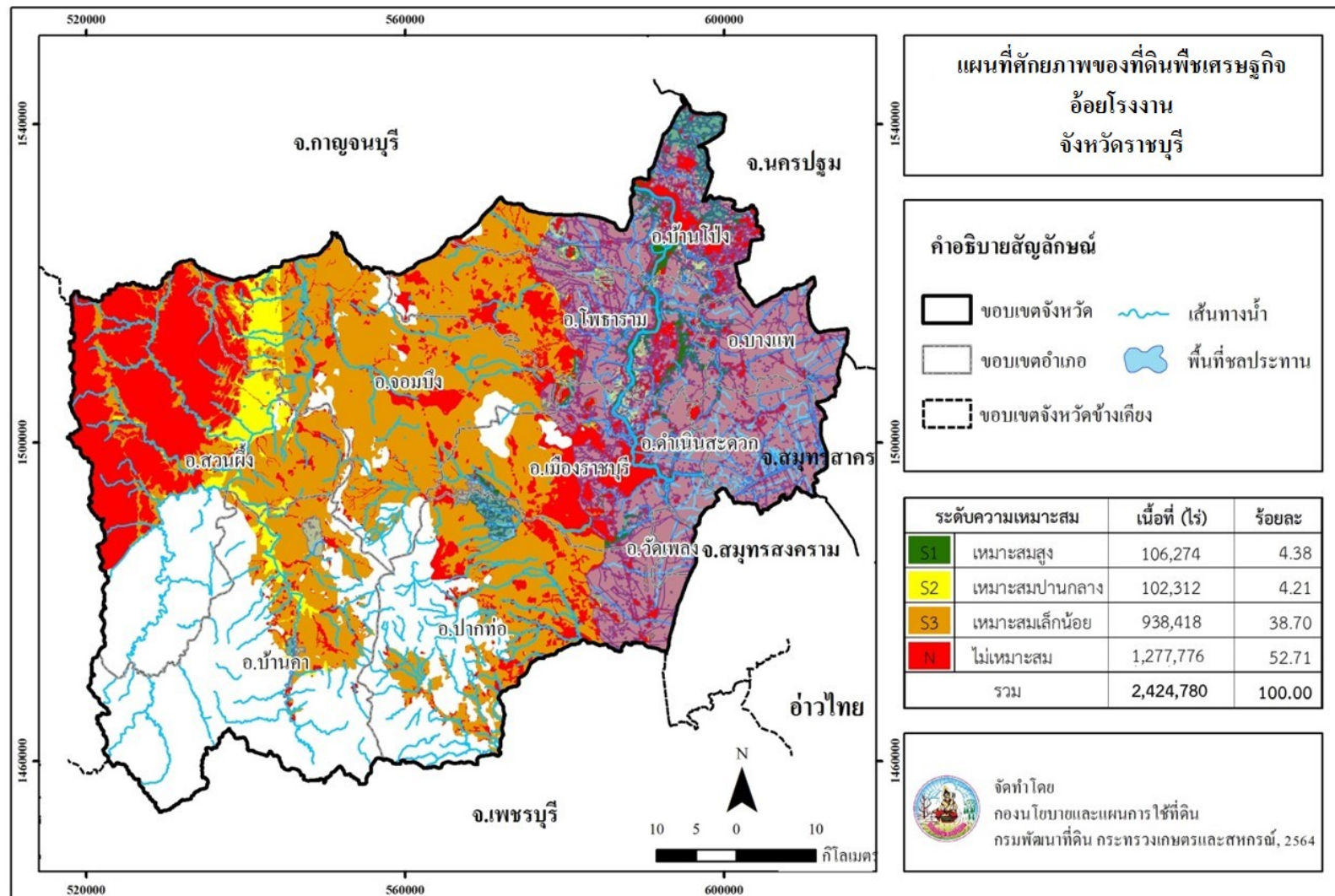
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

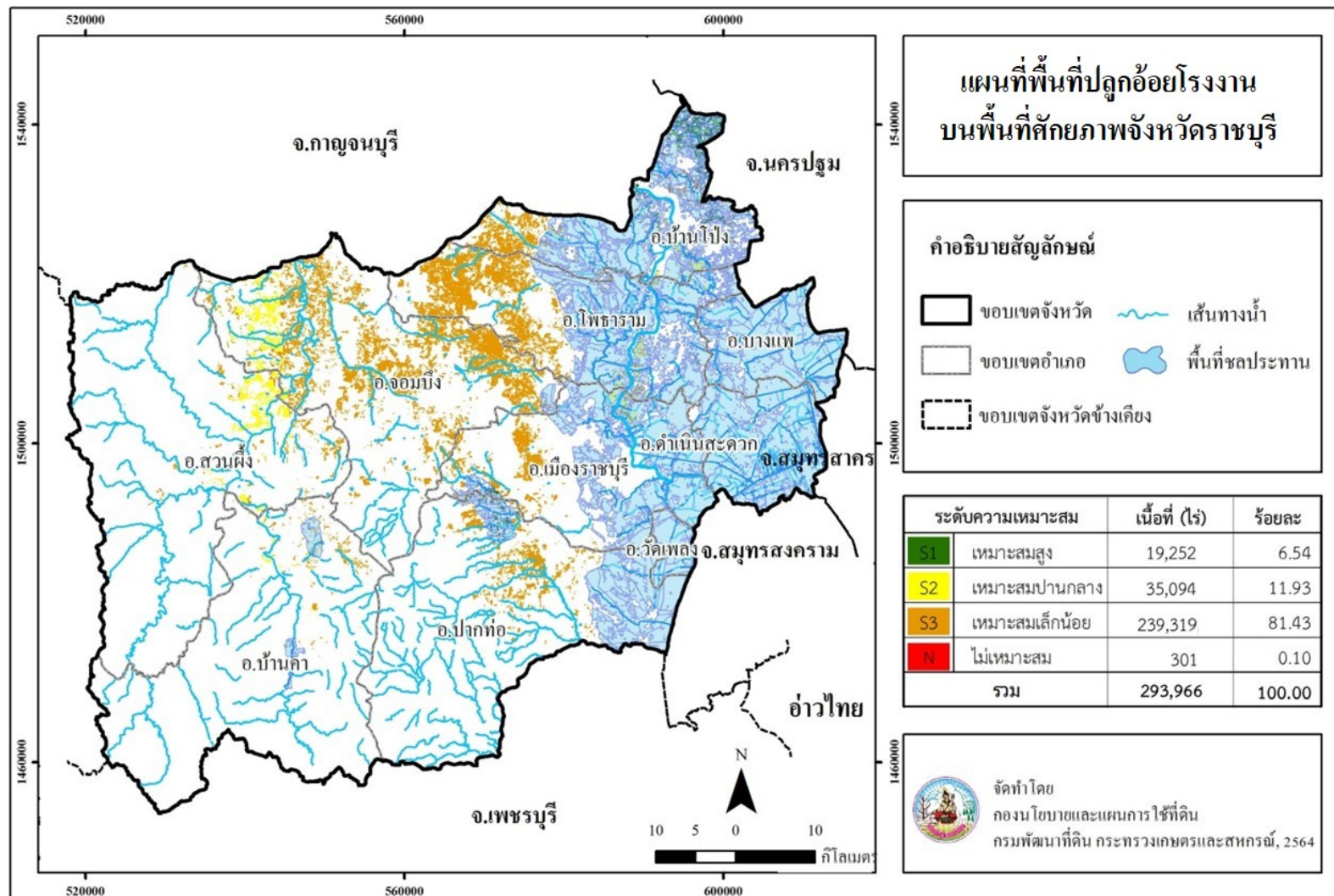
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดราชบุรี

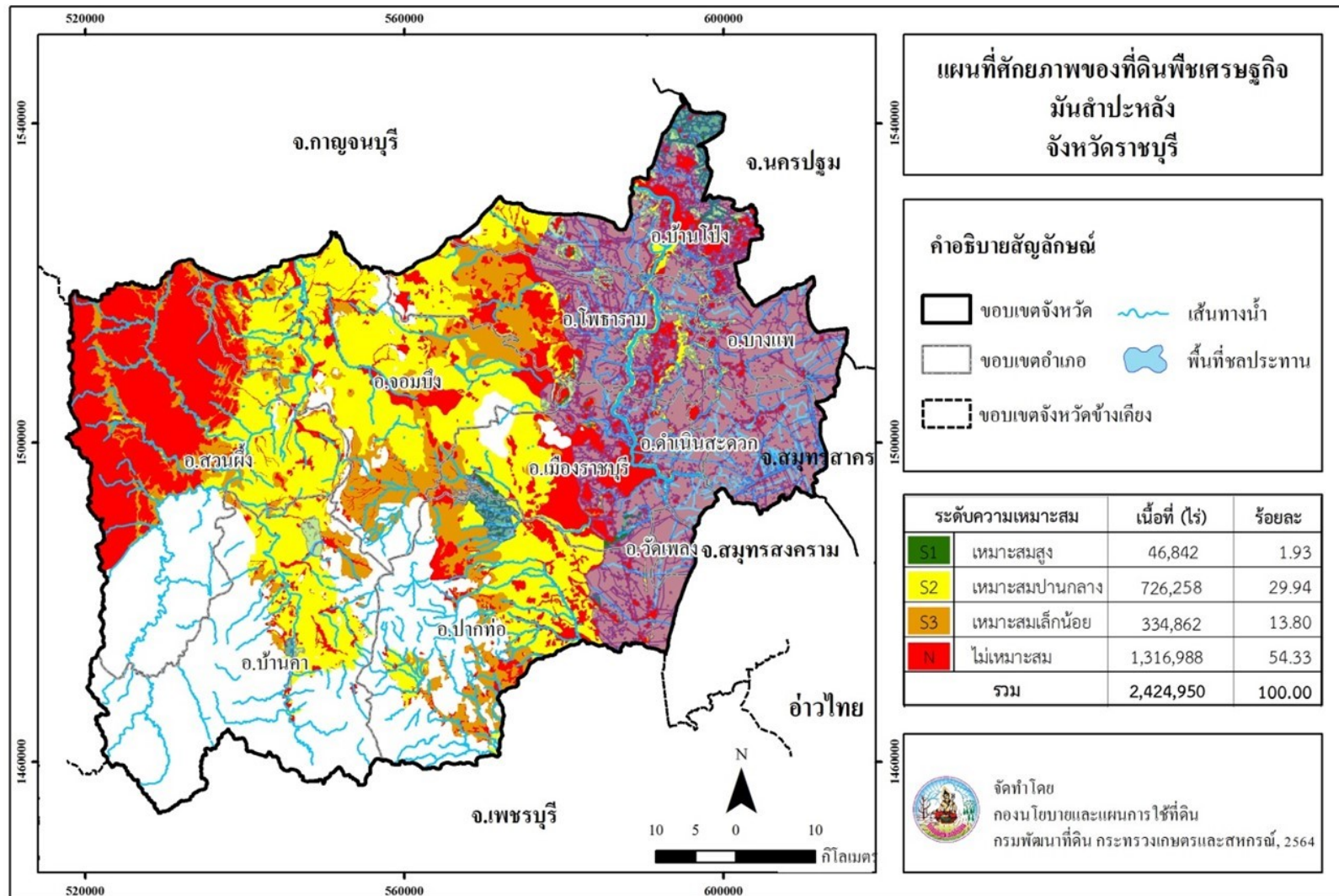
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี

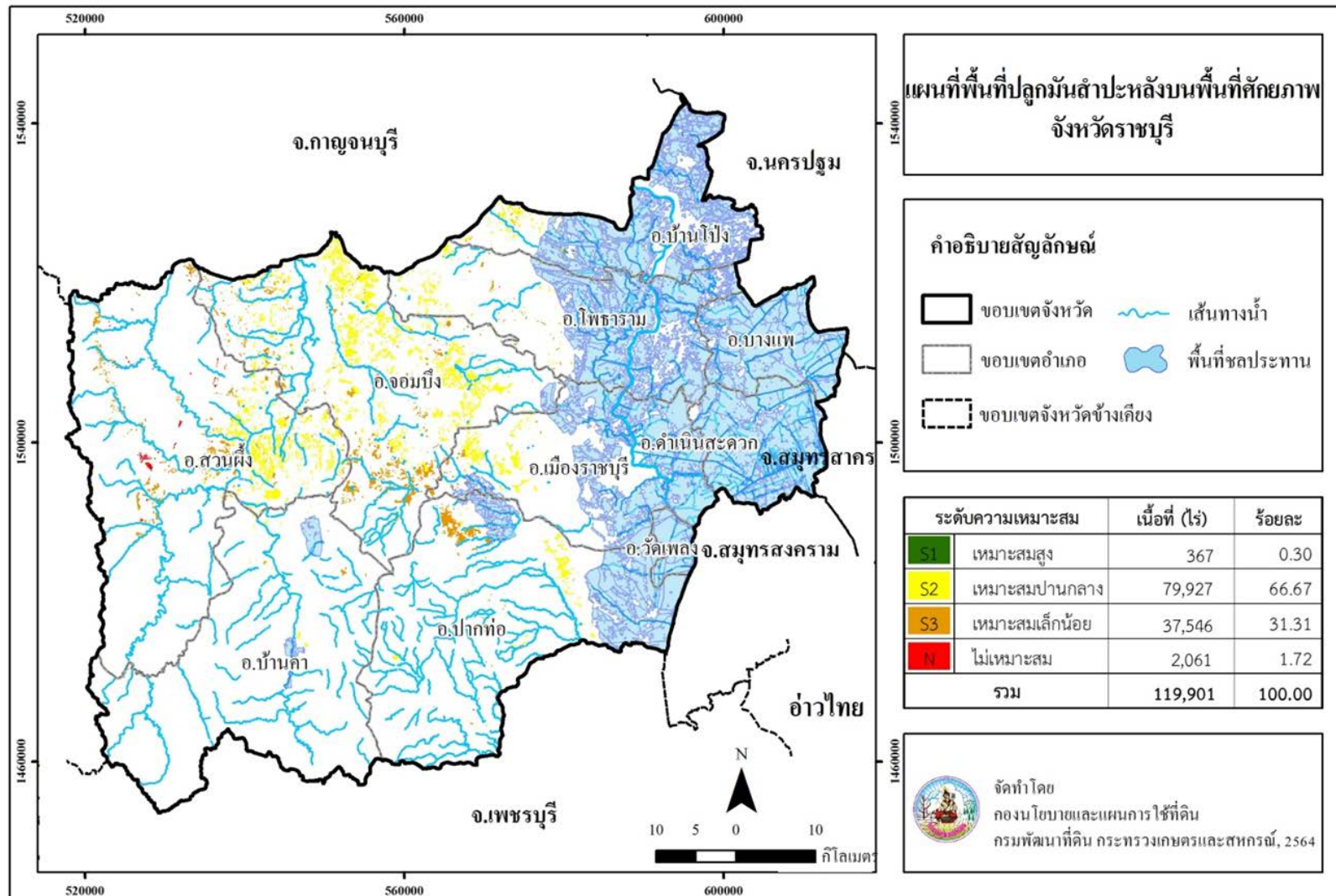
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดราชบุรี

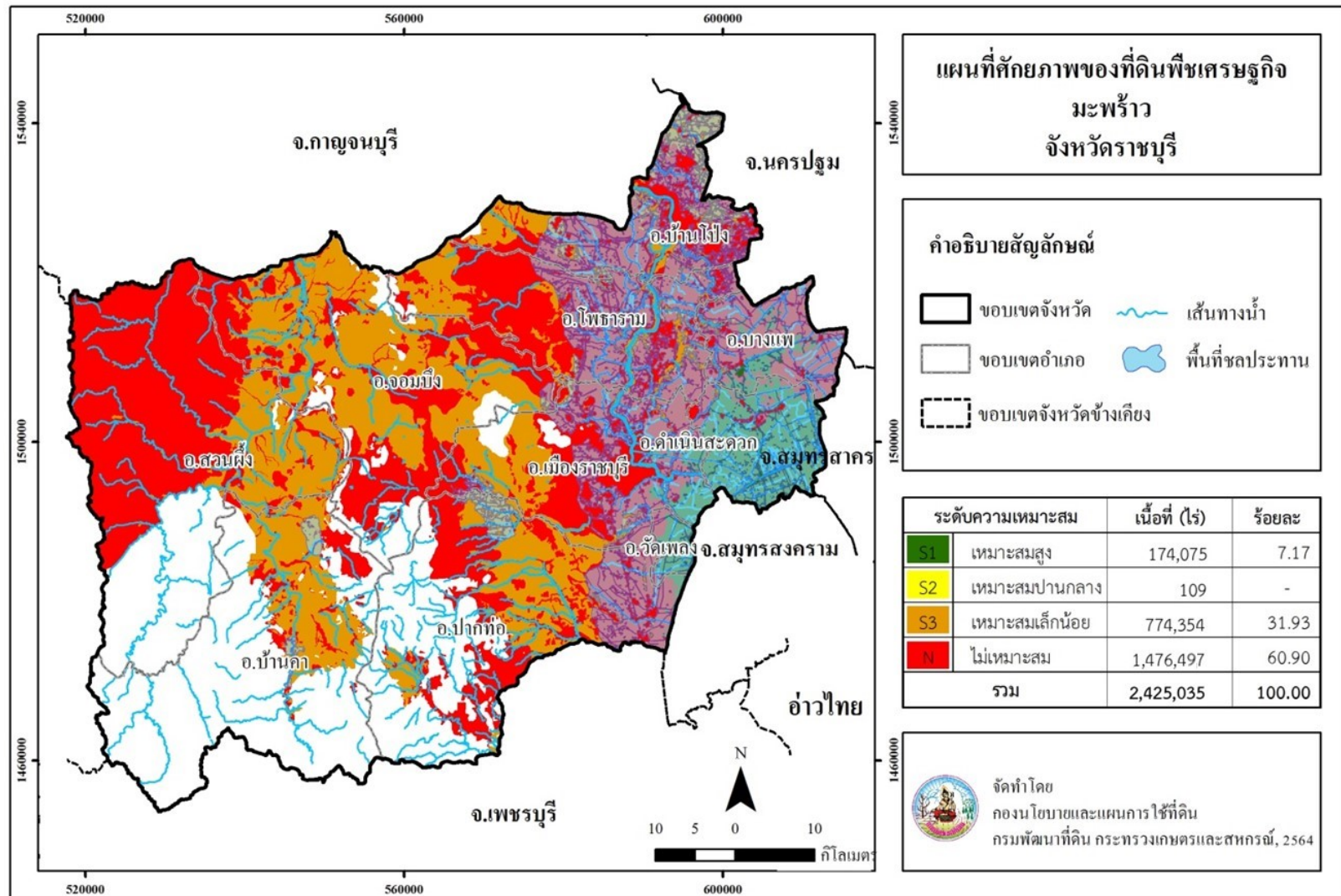
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี

ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดราชบุรี

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดราชบุรี

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดราชบุรี

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD